
Bijlage I

DE BIJDRAGE VAN DE COMMISSIE-JUNCKER AAN
DE DUURZAME-ONTWIKKELINGSDOELSTELLINGEN

De bijdrage van de Commissie-Juncker aan de duurzame-ontwikkelingsdoelstellingen

De door de Verenigde Naties op 25 september 2015 vastgestelde Agenda 2030 voor duurzame ontwikkeling schept een algemeen kader voor de verwezenlijking van duurzame ontwikkeling tegen 2030. Het omvat een ambitieuze reeks van 17 duurzame-ontwikkelingsdoelstellingen (SDG's) en 169 bijbehorende streefdoelen waaraan landen en belanghebbenden moeten werken.

De EU speelde een belangrijke rol bij de vormgeving van de Agenda 2030 voor duurzame ontwikkeling van de Verenigde Naties en heeft er zich, samen met haar lidstaten, toe verbonden ook bij de uitvoering ervan een voortrekkersrol te spelen, zowel binnen de EU als door de ondersteuning van uitvoeringsinspanningen in andere landen, en met name die landen die er het meest behoefte aan hebben, via haar externe beleid.

De belangrijkste aspecten van duurzame ontwikkeling zijn opgenomen in alle tien prioriteiten van de Commissie-Juncker: banen, groei en investeringen (prioriteit 1); de digitale eengemaakte markt (prioriteit 2); energievoorziening zekerder, betaalbaarder en duurzamer maken (prioriteit 3); een diepere, billijkere interne markt (prioriteit 4); een diepere en eerlijkere economische en monetaire unie (prioriteit 5); open en eerlijke handel (prioriteit 6); justitie en grondrechten (prioriteit 7); migratie (prioriteit 8); een krachtiger rol op het wereldtoneel (prioriteit 9); een Unie van democratische verandering (prioriteit 10).

Sinds het begin van haar mandaat in november 2014 heeft de Commissie-Juncker duurzame ontwikkeling geïntegreerd in belangrijke horizontale agenda's en sectorale beleidslijnen en initiatieven, met gebruikmaking van haar instrumenten voor betere regelgeving. Alle aan wetgevingsvoorstellen voorafgaande effectbeoordelingen van de Commissie omvatten een analyse van de sociale, economische en milieueffecten met de bedoeling terdege rekening te houden met duurzame ontwikkeling en deze in het beleid te integreren. Bovendien bevatten alle recente handelsovereenkomsten van de EU een hoofdstuk over duurzame ontwikkeling met het oog op de bevordering van duurzame groei en ontwikkeling en waardig werk voor iedereen.

De Commissie-Juncker heeft een aantal zeer belangrijke stappen gezet voor de volgende generatie beleidslijnen voor een duurzame Europese toekomst: de Europese

pijler van sociale rechten, de Europese consensus inzake ontwikkeling en de integrale strategie voor het buitenlands en veiligheidsbeleid, de op waarden gebaseerde strategie „handel voor iedereen”, de strategische inzet voor gendergelijkheid en een Europese onderwijsruimte; het pakket „circulaire economie”, de pakketten „mobiliteit” en „schone energie” en de strategie voor blauwe groei; het investeringsplan voor Europa, het actieplan voor duurzame financiering, de stedelijke agenda voor de EU en het actieplan inzake natuurbescherming, om er maar een paar te noemen. De Commissie heeft ook voorgesteld om de band tussen de EU-middelen en de rechtsstaat te versterken, de sociale en milieueffecten van alle door de EU medegefinancierde onderzoeks- en innovatieactiviteiten te beoordelen en een ambitieuzer streefdoel voor klimaatuitgaven voor de toekomstige EU-begroting vast te stellen. De Commissie heeft onlangs de Europese strategische langetermijnvisie voor een bloeiende, moderne, concurrerende en klimaatneutrale economie tegen 2050 voorgesteld, die de weg vrijmaakt voor een structurele verschuiving van de Europese economie, die groei en werkgelegenheid stimuleert en tegelijk klimaatneutraliteit verwezenlijkt. Hiertoe zijn baanbrekende oplossingen en investeringen in onderzoek en innovatie vereist.

In dit document wordt een overzicht gegeven van de bijdragen van de Commissie-Juncker aan de Agenda 2030 voor duurzame ontwikkeling van de Verenigde Naties. Eerst worden de voornaamste kernpunten van het beleid samengevat en vervolgens wordt een lijst gegeven van diverse maatregelen die op het gebied van elke SDG zijn genomen.

In deze bijlage ligt de nadruk weliswaar op de initiatieven van de Commissie-Juncker, maar veel andere EU-beleidsmaatregelen, die reeds van kracht waren vóór het aantreden van deze Commissie, hebben uiteraard bijgedragen tot de verwezenlijking van de SDG's en dragen hiertoe nog steeds bij. Het Handvest van de grondrechten van de EU, de EU-biodiversiteitsstrategie voor 2020, het pakket „schone lucht”, de verdere uitvoering van de strategie voor maatschappelijk verantwoord ondernemen, de Europese ziekteverzekeringskaart, de regels inzake het duurzame gebruik van pesticiden en de EU-regels inzake tabaksproducten zijn hiervan slechts enkele voorbeelden.

Kernpunten van het beleid

De Europese pijler van sociale rechten

De Europese pijler van sociale rechten van november 2017 legt 20 beginselen vast die rechtstreeks gericht zijn op het bevorderen van opwaartse convergentie naar betere arbeidsvoorwaarden en levensomstandigheden in Europa. Deze pijler ondersteunt de aanpak van armoede in al haar dimensies en het waarborgen van billijke, adequate en houdbare socialezekerheidsstelsels. De pijler draagt bij aan gelijke kansen en toegang tot de arbeidsmarkt, waaronder gendergelijkheid en billijke arbeidsomstandigheden, en bevordert sociale inclusie en bescherming. Deze pijler gaat vergezeld van een sociaal scorebord, dat, samen met andere instrumenten, bijdraagt aan de monitoring ervan.

De uitvoering van de beginselen en rechten die zijn vastgesteld in de Europese pijler van sociale rechten zal ook een essentiële bijdrage leveren aan een duurzaam Europa door een actieve ondersteuning van werkgelegenheid en een billijk loon dat een behoorlijke levensstandaard mogelijk maakt en door mensen te helpen om de vaardigheden van de 21ste eeuw te verwerven, waardoor zij toegang krijgen tot hoogwaardige banen en waardoor de gevolgen van de demografische vergrijzing op de arbeidsmarkt en de socialebeschermingsstelsels worden bestreden. In het kader van de Europese pijler van sociale rechten worden innovatie en concurrentievermogen bevorderd en worden tegelijk sociale rechtvaardigheid, gelijke kansen, sociale dialoog en toegang tot gezondheidszorg van goede kwaliteit, met inbegrip van betaalbare hoogwaardige gezondheidszorg voor iedereen, zorg voor kinderen en langdurige zorg, bijstand voor huisvesting en andere essentiële diensten, ondersteund.

EU-actie voor gendergelijkheid

In 2015 heeft de Commissie het „Strategisch engagement voor gendergelijkheid 2016-2019” vastgesteld. Dit vormt het kader voor de voortzetting van de werkzaamheden van de Commissie ter bevordering van gendergelijkheid en empowerment van vrouwen. De **Europese pijler van sociale rechten** vormt de bevestiging van het belang dat de EU aan gelijke behandeling en gelijke kansen voor mannen en vrouwen op alle gebieden hecht. In 2017 heeft de Commissie een veelomvattend pakket van wetgevende en beleidsmaatregelen „**evenwicht werk en privéleven**” voorgesteld, waarin een grotere deelname van vrouwen aan de arbeidsmarkt wordt aangemoedigd.

Het EU-genderactieplan 2016-2020 is het EU-kader voor het bevorderen van gendergelijkheid en de empowerment van vrouwen en meisjes in onze externe betrekkingen met derde landen, alsook in internationale fora en agenda's. De EU brengt haar genderactieplan in de praktijk via het herziene Europese nabuurschapsbeleid en het Europees ontwikkelingsbeleid.

De EU-strategie voor jongeren

In mei 2018 heeft de Commissie met „Jongeren betrekken, verbinden en versterken” een aantal ideeën voorgesteld voor een nieuwe EU-strategie voor jongeren, waaraan de Raad in november 2018 zijn goedkeuring heeft gehecht. Het nieuwe kader voor samenwerking in jeugdzaken 2019-2027 is bedoeld om de EU dichter bij de jeugd te brengen en zich te buigen over zaken die voor hen van belang zijn. De nieuwe EU-strategie voor jongeren is erop gericht de deelname van jongeren aan het maatschappelijke en democratische leven aan te moedigen („betrekken”); jongeren in de hele EU en daarbuiten met elkaar in contact te brengen om vrijwilligerswerk, kansen om in het buitenland te studeren, solidariteit en intercultureel begrip te stimuleren („verbinden”), en empowerment van jongeren te ondersteunen door innovatie op het gebied van jongerenwerk, alsook de kwaliteit en de erkenning ervan te stimuleren („versterken”). De instrumenten die worden voorgesteld om de doelstellingen van de strategie te bereiken omvatten een vernieuwde jongerendialoog, het gebruik van nationale actieplanners en een werkplan voor jeugdzaken voor 2019-2020 van de Raad.

De Commissie helpt de Europese lidstaten ook om de werkgelegenheid voor jongeren te stimuleren. Elk jaar wordt aan meer dan 3,5 miljoen jongeren die zijn inschreven bij de jongerengarantie een baan, voortgezet onderwijs, een plaats in een leerlingstelsel of een stage aangeboden.

Koppeling van EU-financiering aan eerbiediging van de rechtsstaat

Het voorstel van de Commissie voor de volgende Europese meerjarenbegroting voor de periode 2021-2027 is een begroting die op de beginselen van welvaart, duurzaamheid, solidariteit en veiligheid is gebaseerd.

Het voorstel voorziet in een nieuw mechanisme ter versterking van de koppeling van EU-financiering aan de rechtsstaat. Algemene tekortkomingen in een lidstaat op het gebied van de rechtsstaat kunnen ernstige gevolgen hebben voor een goed financieel beheer en doeltreffende EU-financiering. Het is geen sanctiemechanisme, maar een begrotingsinstrument dat het mogelijk maakt de EU-begroting te beschermen en een degelijk financieel beheer te waarborgen en tegelijkertijd de rechtsstaat te bevorderen.

Het investeringsplan voor Europa/het plan Juncker

Na de wereldwijde economische en financiële crisis had de EU te kampen met een gebrek aan investeringen. Het investeringsplan voor Europa, het zogenaamde plan Juncker, heeft tot doel de belemmeringen voor investeringen weg te nemen, investeringsprojecten zichtbaarder te maken en er technische bijstand aan te verlenen en slimmer gebruik te maken van de financiële middelen.

In juli 2018 heeft het Europees Fonds voor strategische investeringen van het plan Juncker zijn initiële doelstelling van 315 miljard EUR aan investeringen bereikt. In december 2018 waren sinds de start van het plan in 2015 al 371 miljard EUR aan bijkomende investeringen in de hele EU gemobiliseerd. Het heeft reeds voor meer dan 750 000 banen gezorgd. Dit cijfer zal nog oplopen tot 1,4 miljoen banen tegen 2020. Meer dan 850 000 kleine en middelgrote ondernemingen (kmo's) genieten een verbeterde toegang tot financiering. Ten minste 40 % van de financiering door het Europees Fonds voor strategische investeringen binnen het venster infrastructuur en innovatie dient ter ondersteuning van projectonderdelen die bijdragen aan klimaatactie in overeenstemming met de Klimaatovereenkomst van Parijs.

Horizon 2020 — het onderzoeks- en innovatieprogramma van de EU

Horizon 2020 is het grootste programma ter wereld voor de bevordering van de samenwerking op het gebied van wetenschap, technologie en innovatie in de EU en daarbuiten.

Over een periode van zeven jaar (van 2014 tot 2020) is er bijna 77 miljard EUR aan financiering beschikbaar voor Horizon 2020, het huidige kaderprogramma voor onderzoek en innovatie, naast de investeringen van de privésector en nationale overheden die door deze middelen worden aangetrokken. Meer dan 60 % van dat budget wordt geïnvesteerd in duurzame ontwikkeling. Voor het vervolgprogramma hiervan, Horizon Europa, wordt een nog groter budget voorgesteld.

Horizon 2020 heeft als doel bij te dragen aan de verwezenlijking van een slimme, duurzame en inclusieve economische groei. De bedoeling is ervoor te zorgen dat de EU wetenschap en technologie van wereldklasse levert die zowel de economie als de maatschappij en het milieu ten goede komen, belemmeringen voor innovatie wegneemt en het gemakkelijker maakt voor de publieke en particuliere sector om samen te werken bij het vinden van oplossingen voor de grote uitdagingen waarmee onze samenleving wordt geconfronteerd.

Financiering van duurzame groei

Omdat onze planeet steeds vaker wordt geconfronteerd met de onvoorspelbare gevolgen van de klimaatverandering en de uitputting van natuurlijke hulpbronnen zijn dringende maatregelen nodig om tot een duurzamer model te komen. Er zijn naar schatting ongeveer 180 miljard EUR aan bijkomende investeringen per jaar nodig om de in Parijs overeengekomen doelstellingen van de EU voor 2030, waaronder een vermindering van de broeikasgasemissies van 40 %, te bereiken.

Daarom heeft de Commissie in maart 2018 een actieplan inzake duurzame financiering vastgesteld om de financiële sector een grotere rol te geven bij het bevorderen van een goed functionerende economie die tevens bijdraagt aan het behalen van de ecologische en sociale doelstellingen. Op deze wijze stelt de EU de financiële sector in staat zijn hele gewicht in de schaal te leggen om de SDG's te verwezenlijken.

#SustainableFinanceEU

Actieplan voor de circulaire economie

In een circulaire economie blijft de waarde van producten, materialen en hulpbronnen zo lang mogelijk behouden in de economie en wordt er zo weinig mogelijk afval geproduceerd (bijv. voedselresten, plastic, zwerfvuil op zee). De voordelen van een circulaire economie in ruimere zin omvatten het scheppen van nieuwe concurrentievoordelen en het verlagen van de behoefte aan schaarse hulpbronnen, van het energieverbruik en van de emissies van koolstofdioxide.

De acties die de Commissie heeft ondernomen sinds de vaststelling van het actieplan voor de circulaire economie in 2015 ondersteunen een circulaire economie in elke stap van de waardeketen. Met haar pakket „circulaire economie” geeft de EU een duidelijk signaal aan de economische spelers en de samenleving over de te volgen weg. Maatregelen op EU-niveau kunnen investeringen stimuleren, een gelijk speelveld creëren en hinderpalen wegnemen in de eenge maakte markt.

Een schone planeet voor iedereen, de langetermijnvisie voor een bloeiende, moderne, concurrerende en klimaatneutrale economie tegen 2050

De door de Commissie in november 2018 vastgestelde langetermijnvisie voor een bloeiende, moderne, concurrerende en klimaatneutrale economie tegen 2050 laat zien hoe Europa in het streven naar klimaatneutraliteit het voortouw kan nemen door het energiesysteem te moderniseren, te investeren in realistische technologische oplossingen, de burgers zeggenschap te geven en maatregelen op belangrijke gebieden, zoals het industriebeleid, financiën, circulaire economie en onderzoek, op elkaar af te stemmen en tegelijkertijd voor sociale rechtvaardigheid en aldus voor een rechtvaardige transitie te zorgen. In volledige overeenstemming met de SDG's bevat de langetermijnvisie ook een aantal strategische bouwstenen voor de transitie naar een klimaatneutrale EU.

De langetermijnvisie is bedoeld om de route uit te stippelen voor het klimaatbeleid van de EU en een grondig debat op gang te brengen over de wijze waarop de EU zich moet voorbereiden met het oog op 2050, met het doel om uiterlijk in 2020 een ambitieuze EU-langetermijnstrategie in te dienen bij het Raamverdrag van de Verenigde Naties inzake klimaatverandering.

Klimaatovereenkomst van Parijs — pakket „schone energie voor alle Europeanen”

Europa heeft een belangrijke rol gespeeld bij het sluiten van de allereerste universele, juridisch bindende klimaatovereenkomst in Parijs, waarin een globaal actieplan wordt vastgesteld om de klimaatverandering aan te pakken. De EU heeft ingestemd met een verlaging tegen 2030 van de broeikasgasemissies met ten minste 40 % in vergelijking met 1990.

Dit heeft geleid tot het pakket „schone energie voor alle Europeanen”, waarin de transitie naar schone energie en de modernisering van de energiesector worden gestimuleerd om de verwezenlijking van de doelstellingen van Parijs mogelijk te maken.

De transitie naar schone energie en de strijd tegen de klimaatverandering zullen de manier waarop we energie opwekken en verbruiken ingrijpend veranderen. Zij zal de diverse sectoren en regio's op verschillende wijze beïnvloeden. Koolstofintensieve bedrijfsmodellen zoals de mijnbouw zullen economisch minder rendabel worden en uiteindelijk worden afgebouwd.

De Commissie heeft daarom specifieke initiatieven gelanceerd om de sociale en economische problemen van de burgers in steenkoolregio's aan te pakken. In het kader van deze initiatieven worden de ontwikkeling van transitiestrategieën, concrete projecten voor structurele diversificatie en technologische transitie ondersteund. De acties die in 12 lidstaten worden gevoerd ter ondersteuning van 41 regio's met mijnbouwactiviteiten hebben als doel de transitie om te zetten in kansen die innovatie, investeringen en nieuwe vaardigheden bevorderen.

Europa in beweging

In navolging van de strategie voor emissiearme mobiliteit heeft de Commissie in 2017 en 2018 drie mobiliteitspakketten „Europa in beweging” vastgesteld. „Europa in beweging” omvat een breed scala aan initiatieven dat het verkeer veiliger zal maken; slimme kilometerheffingen aan te moedigen; de CO₂-uitstoot, luchtvervuiling en verkeersdruk te verminderen; de administratieve rompslomp voor bedrijven terug te dringen; illegale arbeid te bestrijden en behoorlijke arbeidsvoorwaarden en rusttijden voor werknemers te waarborgen. Deze maatregelen zullen op de lange termijn niet alleen voordelen opleveren voor de vervoerssector, maar ook de groei en werkgelegenheid bevorderen, de sociale rechtvaardigheid vergroten, consumenten meer keuzemogelijkheden bieden en Europa goed op weg helpen naar emissievrije mobiliteit.

In het laatste „Europa in beweging”-pakket is een positieve agenda vastgesteld. Het heeft tot doel alle Europeanen de voordelen van veiliger verkeer, minder vervuilende voertuigen en meer geavanceerde technologische oplossingen te bieden, terwijl de concurrentiepositie van de Europese industrie wordt versterkt. Hiertoe bevatten de initiatieven een geïntegreerd beleid voor de toekomst van de verkeersveiligheid met maatregelen voor de veiligheid van voertuigen en infrastructuur, de allereerste CO₂-normen voor zware bedrijfsvoertuigen ooit, een strategisch actieplan voor de ontwikkeling en productie van batterijen in Europa en een toekomstgerichte strategie op het gebied van geconnecteerde en geautomatiseerde mobiliteit.

EU-strategie inzake kunststoffen

Gezonde oceanen zijn van fundamenteel belang voor ons bestaan. Zij zijn een essentiële bron van voedsel en inkomsten voor ongeveer 40 % van de wereldbevolking. Ons klimaat, ons water en onze zuurstof worden alle uiteindelijk geleverd en geregeld door de zee.

De agenda voor internationale oceaangovernance van de EU heeft een overkoepelend kader vastgesteld voor het versterken van de internationale oceaangovernance om ervoor te zorgen dat de oceanen veilig, beveiligd en schoon zijn en op wettige en duurzame wijze worden gebruikt. Een van de maatregelen in de agenda voor oceaangovernance was de strijd tegen zwerfvuil op zee.

In mei 2018 heeft de Commissie nieuwe, voor de gehele EU toepasselijke regels voorgesteld met betrekking tot de tien kunststofproducten voor eenmalig gebruik die het meest worden gevonden op de stranden en in de zeeën van Europa en tot verloren en achtergelaten vistuig. Samen zijn zij goed voor 70 % van alle zwerfvuil op zee.

Andere initiatieven in verband met kunststoffen bevatten maatregelen om zwerfafval te voorkomen; de kunststofeconomie circulair te maken; activiteiten op zee die zwerfvuil op zee genereren, aan te pakken, en ervoor te zorgen dat we de problematiek van zwerfvuil op zee beter begrijpen en opvolgen.

EU-actieplan voor de natuur, de mensen en de economie

De vogel- en habitatrictlijnen zijn de speerpunten van de Europese natuurbescherming. Dankzij deze richtlijnen is het grootste gecoördineerde netwerk ter wereld van beschermde gebieden met een grote biodiversiteit tot stand gekomen („Natura 2000”), die bijdragen aan de economie van de EU door waterzuivering, koolstofopslag, bestuiving of toerisme („ecosysteemdiensten”), en die goed zijn voor 1,7 tot 2,5 % van het bbp van de EU.

In april 2017 heeft de Commissie het actieplan voor de natuur, de mensen en de economie vastgesteld om de volledige uitvoering van de regelgeving op het terrein te waarborgen en daardoor de natuurbescherming te verhogen, wat de EU-burgers en de economie ten goede komt.

Het actieplan voorziet in 15 belangrijke acties die tegen 2019 moeten worden uitgevoerd volgens vier prioriteiten: de kennis en voorlichting verbeteren om te zorgen voor een betere samenhang met de sociaal-economische activiteiten; het netwerk voltooiën en ervoor zorgen dat het doeltreffend wordt beheerd; de investeringen in Natura 2000 versterken en zorgen voor een betere financiering; samenwerken met de burgers, belanghebbenden en lokale gemeenschappen.

De stedelijke agenda voor de EU

Het zijn vooral de steden in Europa die met vele actuele uitdagingen op economisch, sociaal en milieugebied worden geconfronteerd. Meer dan 70 % van de EU-burgers woont in stedelijk gebied en ongeveer 85 % van het bbp van de EU wordt in steden gegenereerd.

De in mei 2016 gelanceerde stedelijke agenda voor de EU is van cruciaal belang om ervoor te zorgen dat de stedelijke gebieden fungeren als katalysator voor innovatieve, duurzame oplossingen die de transitie naar koolstofarme en veerkrachtige samenlevingen bevorderen. De stedelijke agenda is een gezamenlijk initiatief van de Commissie, de lidstaten en de Europese steden om beter te waarborgen dat rekening wordt gehouden met de gevolgen van beleidsmaatregelen in stedelijke gebieden. Hij heeft eveneens als doel de weerbaarheid van stedelijke gebieden te versterken door het voorkomen van rampen en klimaatgerelateerde risico's.

De stedelijke agenda voor de EU wordt versterkt door initiatieven van de Commissie ter bevordering van energie- en klimaatmaatregelen die op lange termijn worden uitgevoerd op lokaal niveau, zoals het **Burgemeestersconvenant**. Op basis van dit Europees initiatief is in 2016 het Wereldwijde burgemeestersconvenant voor klimaat en energie opgericht, dat 10,28 % van de wereldbevolking omvat in een alliantie ter ondersteuning van maatregelen om de klimaatverandering te bestrijden en over te stappen naar een koolstofarme samenleving.

Agenda voor vaardigheden voor Europa

Aan de hand van de nieuwe agenda voor vaardigheden voor Europa investeert Europa in mensen opdat deze de toekomst in vertrouwen kunnen tegemoetzien. Door de tien maatregelen van de agenda voor vaardigheden uit te voeren, helpt de Commissie om mensen toe te rusten met de juiste vaardigheden zodat zij kunnen inspelen op veranderingen in de samenleving en de arbeidsmarkt. Europa maakt ook vaardigheden beter zichtbaar en vergelijkbaar en verzamelt inlichtingen over de behoefte aan vaardigheden voor beroepen en sectoren in heel Europa. De Commissie heeft tevens steun verleend aan de Europese landen om hun bijstand aan volwassenen die problemen hebben met basisvaardigheden op te voeren. Er zijn initiatieven gestart om de mensen voor te bereiden op de digitale revolutie en de toekomst van het werk. Tot slot heeft de Commissie de Europese Week van Beroepsvaardigheden opgezet om mensen bewust te maken van de vele mogelijkheden die worden geboden door beroepsonderwijs en -opleiding. Sinds 2016 hebben deze succesvolle jaarlijkse campagnes miljoenen jongeren en volwassenen helpen ontdekken dat beroepsonderwijs en -opleiding een eerste of een gelijkwaardige keuze vormt.

Een duurzame bio-economie van de EU om de verbinding tussen economie, samenleving en milieu te versterken

We leven in een wereld met schaarse hulpbronnen. Wereldwijde uitdagingen, zoals klimaatverandering, degradatie van de bodem en van ecosystemen in combinatie met een groeiende bevolking, dwingen ons ertoe op zoek te gaan naar nieuwe vormen van productie en consumptie van onze biologische hulpbronnen die de ecologische grenzen van onze planeet eerbiedigen. Met een omzet van 2,3 biljoen EUR en 8,2 % van de beroepsbevolking van de EU vormt de bio-economie een belangrijk onderdeel van de economie van de EU.

In het kader van de bijgewerkte strategie voor een bio-economie zullen 14 acties gelanceerd worden die de weg effenen voor een meer innoverende, hulpbronefficiënte en concurrerende maatschappij waarvan voedselzekerheid wordt verzoend met een duurzaam gebruik van biotische hernieuwbare hulpbronnen en de bescherming van het milieu. Deze strategie zal het mogelijk maken de biogebaseerde sectoren te versterken en nieuwe technologieën te ontwikkelen om bioafval in waarde om te zetten, voordelen te bieden aan plattelandsgemeenschappen en ervoor te zorgen dat de bio-economie binnen de ecologische grenzen functioneert.

Het cohesiebeleid van de EU

Het cohesiebeleid van de EU is het belangrijkste investeringsbeleid van de EU. De voornaamste taak hiervan is om economische, sociale en territoriale cohesie te verwezenlijken door de verschillen tussen de ontwikkelingsniveaus van de verschillende regio's te verkleinen. Het is een van de meest transversale en horizontale beleidsmaatregelen, die bijdraagt aan de meeste, zo niet alle 17 SDG's.

Bovendien worden essentiële horizontale beginselen en doelstellingen, zoals duurzame ontwikkeling, het weg nemen van ongelijkheden, de bevordering van de gelijkheid tussen mannen en vrouwen, de integratie van het genderperspectief en de bestrijding van discriminatie, geïntegreerd in alle fasen van de uitvoering van het beleid. Doordat prioriteit wordt verleend aan het partnerschapsbeginsel voelen nationale en subnationale actoren zich betrokken bij de verwezenlijking van de EU-prioriteiten en maken zij zich deze prioriteiten eigen door middel van medegefinancierde projecten.

Europese onderwijsruimte

De EU streeft ernaar een Europese onderwijsruimte op te zetten tegen 2025, waar „leren, studeren en onderzoek niet door grenzen worden belemmerd. Een continent waar tijd doorbrengen in een andere lidstaat — om te studeren, te leren of te werken — normaal is geworden en waar twee andere talen dan je moedertaal spreken de norm is. Een continent waar de mensen een sterk gevoel hebben van hun identiteit als Europeanen, van het cultureel erfgoed van Europa en de verscheidenheid van ons continent.”

Overeenkomstig het eerste beginsel van de Europese pijler van sociale rechten is het de bedoeling om innovatief, inclusief en levenslang leren voor iedereen toegankelijk te maken. De eerste concrete maatregelen omvatten de oprichting van Europese universiteiten; de automatische erkenning in alle lidstaten van kwalificaties verkregen in het hoger middelbaar en tertiair onderwijs en van leerperiodes in het buitenland; de verbetering van het leren van talen; de bevordering van hoogwaardig onderwijs en opvang voor jonge kinderen; de ondersteuning van de verwerving van kerncompetenties, en de versterking van digitaal leren.

Het EU-platform inzake voedselverlies en -verspilling

20 % van de totale hoeveelheid geproduceerd voedsel gaat naar schatting verloren of wordt verspild in de EU, terwijl 43 miljoen mensen zich om de twee dagen geen kwaliteitsvolle maaltijd kunnen veroorloven. De huishoudens genereren meer dan de helft van de totale voedselverspilling in de EU, terwijl de huishoudens, de catering en de detailhandel samen goed zijn voor 70 % van de voedselverspilling.

Er bestaat niet één enkele oorzaak met één oplossing, want de voedselketen is een complex en dynamisch systeem. De strijd tegen voedselverspilling betekent dat er moet worden samengewerkt met alle belangrijke spelers uit de publieke en de private sector om voedselverspilling beter in kaart te brengen, te meten en te begrijpen en er oplossingen voor te vinden.

Het in 2016 door de EU opgerichte platform inzake voedselverlies en -verspilling brengt internationale organisaties, lidstaten en belanghebbenden bijeen om goede praktijken op te stellen en vooruitgang te bevorderen bij de preventie van voedselverspilling. Met de hulp van dit platform heeft de Commissie EU-richtsnoeren inzake voedseldonatie vastgesteld (2017) en voert zij een 3-jarig EU-proefproject uit ter bevordering van de praktische uitvoering ervan. In 2018 heeft de EU richtsnoeren aangenomen om het gebruik van levensmiddelen die veilig zijn, maar niet langer voor menselijke consumptie verhandelbaar zijn, te benutten als hulpbron in diervoeders. De Commissie onderzoekt ook actief hoe het gebruik en het begrip van de datums „te gebruiken tot” en „ten minste houdbaar tot” in de toeleveringsketen en door de consumenten kunnen worden verbeterd om de hiermee samenhangende voedselverspilling terug te dringen.

Europese consensus inzake ontwikkeling

In 2017 hebben de EU en haar lidstaten de Europese consensus inzake ontwikkeling aangenomen. Deze vormt een gemeenschappelijke visie op het ontwikkelingsbeleid. De consensus weerspiegelt het nieuwe kader voor extern optreden en werkt de visie op het ontwikkelingsbeleid bij om dit af te stemmen op de Agenda 2030 van de Verenigde Naties en op de SDG's. Hij bevordert ook de gecoördineerde uitvoering van de Klimaatovereenkomst van Parijs en de agenda voor waardig werk.

De Europese consensus inzake ontwikkeling is opgebouwd rond de vijf pijlers van de Agenda 2030 voor duurzame ontwikkeling van de Verenigde Naties: mensen, planeet, welvaart, vrede en partnerschap. De uitroeiing van armoede blijft de voornaamste doelstelling. De consensus omvat de economische, de sociale en de milieudimensie van duurzame ontwikkeling. Hij versterkt de cruciale band tussen externe beleidsmaatregelen, zoals het humanitaire, het ontwikkelings- en het handelsbeleid, en beleidsmaatregelen waarin vrede en veiligheid worden ondersteund en migratie, milieu en klimaatverandering worden aangepakt.

Naar een nieuwe „Alliantie tussen Afrika en Europa”

De EU is de voornaamste partner van Afrika op het gebied van handel, investeringen en ontwikkeling. In 2017 vertegenwoordigde de EU 36 % van de Afrikaanse handel in goederen, de investeringen van de EU zijn goed voor 40 % van de buitenlandse directe investeringen in Afrika en bedroegen 291 miljard EUR in 2016. Alleen al in 2016 ontving Afrika 55 % van haar officiële ontwikkelingshulp, die 23 miljard EUR bedroeg, van de EU en haar lidstaten.

Om dit partnerschap op een hoger niveau te tillen, lanceerde de Commissie in september 2018 een nieuwe „alliantie tussen Afrika en Europa voor duurzame investeringen en werkgelegenheid”.

De alliantie stelt belangrijke actieterrijnen vast voor de EU en haar Afrikaanse partners om particuliere investeerders aan te trekken, het ondernemingsklimaat te verbeteren, onderwijs en vaardigheden te ondersteunen en de handel te stimuleren.

De Alliantie vormt een aanvulling op een langdurig politiek partnerschap en stelt een paradigmaverschuiving voor die verder gaat dan een donor-ontvangerbenadering en evolueert naar een alliantie op gelijken. Deze alliantie bouwt voort op het gezamenlijke engagement voor het stimuleren van investeringen, de werkgelegenheid en de handel, dat werd aangegaan tijdens de vijfde top tussen de Afrikaanse Unie en de Europese Unie van 2017.

„Afrika heeft nood aan oprecht en eerlijk partnerschap. Wij Europeanen hebben dit partnerschap evenzeer nodig.”

Jean-Claude Juncker,
voorzitter van de Europese Commissie
Staat van de Unie 2018

De integrale EU-strategie voor buitenlands en veiligheidsbeleid

In de integrale strategie voor het buitenlands en veiligheidsbeleid wordt een visie voor de betrokkenheid van de EU in de wereld uiteengezet. De SDG's vormen een transversale dimensie van alle werkzaamheden ter uitvoering van deze strategie.

De EU draagt bij aan de totstandbrenging van vreedzame en inclusieve samenlevingen. In de huidige context, waarin de ruimte voor democratische en burgerparticipatie steeds beperkter wordt, heeft de EU nogmaals wereldwijd haar onvoorwaardelijke steun voor democratie, mensenrechten en goed bestuur bevestigd.

Dit engagement neemt diverse vormen aan, waaronder een politieke en beleidsdialoog en financiële steun via het Europees instrument voor de democratie en de mensenrechten. Het EU-actieplan inzake mensenrechten en democratie 2015-2019 biedt een kader voor beleid met derde landen. In de loop der jaren heeft de EU met een toenemend aantal derde landen mensenrechtendialogen ingesteld teneinde de samenwerking op het vlak van mensenrechten en de mensenrechtensituatie in de landen in kwestie, met inbegrip van toegang tot de rechter, te verbeteren.

Voorts ondersteunt de EU programma's ter versterking van transparante en verantwoordingsplichtige instellingen, met inbegrip van parlementen, rechterlijke en wethandhavingsinstanties, en van nationale mensenrechteninstellingen. De EU streeft er ook naar de veerkracht in partnerlanden als middel om onstabiele situaties aan te pakken, te versterken en ondersteunt initiatieven op het gebied van conflictpreventie en vredesopbouw, onder meer door het beheer van de veiligheidssector van de partners te verbeteren met het oog op het helpen voorkomen van crisissen en het bevorderen van de veiligheid van de mensen.

Handel voor iedereen: naar een meer verantwoord handels- en investeringsbeleid

Het huidige economische stelsel - dat in de kern mondiaal en digitaal is - is gebaseerd op internationale waardeketens, waarbij goederen en diensten steeds meer over de grenzen heen worden verhandeld.

De Commissie is er zich van bewust dat het handels- en investeringsbeleid van de EU de uitdagingen van onze tijd moet aanpakken en de uitwisseling van ideeën, vaardigheden en innovatie moet bevorderen. De Commissie erkent ook dat een doeltreffend handelsbeleid in overeenstemming moet zijn met duurzame ontwikkeling en buitenlands beleid in ruimere zin, alsook met de externe doelstellingen van het interne beleid van de EU, zodat deze elkaar onderling versterken. De Commissie benadrukt dat de handel moet zorgen voor een gelijk speelveld en tegelijk fundamentele beginselen, zoals de mensenrechten, waardig werk, duurzame ontwikkeling in de hele wereld of hoogkwalitatieve regelgeving en openbare diensten in eigen land, moet bevorderen.

Met de op waarden gebaseerde beleidsstrategie „handel voor iedereen: naar een meer verantwoord handels- en investeringsbeleid” toont de Commissie dat het EU-handelsbeleid bedoeld is voor iedereen en dat het moet zorgen voor groei, banen en innovatie, maar ook in overeenstemming moet zijn met de beginselen van het Europese model; kortom, dat het verantwoordelijk moet zijn.

De volgende meerjarige Europese begroting, een instrument voor de integratie van duurzaamheid

Het voorstel van de Commissie voor de volgende Europese meerjarenbegroting voor de periode 2021-2027 is een begroting die op de beginselen van welvaart, duurzaamheid, solidariteit en veiligheid berust. Duurzame ontwikkeling staat centraal in de voorstellen. Het is een horizontale prioriteit, niet alleen een post of een enkel programma. Duurzaamheid wordt bevorderd door en geïntegreerd in talrijke programma's en financieringsinstrumenten. Enkele voorbeelden uit de voorstellen van de Commissie voor de volgende meerjarige Europese begroting:

- Een ingrijpende herstructurering van de **instrumenten voor het externe optreden** van de EU om meer coherentie tussen de instrumenten te bieden, om schaalvoordelen en synergieën tussen programma's te benutten en procedures te vereenvoudigen. Zo wordt de EU beter toegerust om haar doelstellingen na te streven en haar doelstellingen, beleidslijnen en waarden en belangen wereldwijd uit te dragen. Het voorgestelde nieuwe **instrument voor nabuurschapsbeleid, ontwikkeling en internationale samenwerking**, met een begroting van bijna 90 miljard EUR, is afgestemd op de Agenda 2030 van de Verenigde Naties en de bijbehorende SDG's. Aan de hand van de nieuwe **Europese vredesfaciliteit** ten belope van 10,5 miljard EUR zal de EU er tevens naar streven om beter het hoofd te kunnen bieden aan conflicten, te bouwen aan vrede en de internationale veiligheid te versterken.
- Voor baanbrekende oplossingen ter ondersteuning van de transitie naar duurzame ontwikkeling moet er meer dan ooit worden geïnvesteerd in onderzoek en innovatie via **Horizon Europa, het grootste EU-programma ooit voor onderzoek en innovatie**, met een voorgesteld budget van 100 miljard EUR.
- Een ambitieuzere doelstelling voor de **integratie van de klimaatproblematiek** in alle EU-programma's, met de doelstelling dat 25 % van de uitgaven van de EU moeten bijdragen aan het klimaat, met inbegrip van de doelstellingen van transitie naar schone energie. Dit streefcijfer is verhoogd tot 35 % van de totale begroting van het voorgestelde kaderprogramma voor onderzoek en innovatie **Horizon Europa**, dat in overeenstemming met de SDG's is opgevat en vormgegeven.
- Een **hervormd cohesiebeleid** met meer dan 370 miljard EUR - het grootste budget van alle beleidsmaatregelen en initiatieven van de EU voor 2021-2027 - dat als hefboom zal dienen voor aanzienlijke bijkomende nationale en particuliere investeringen. Het voorstel is gericht op duurzame groei, de transitie naar een koolstofarme en circulaire economie, het milieu en hulpbronnefficiëntie alsmede sociale inclusie. Het hervormde cohesiebeleid zal de EU in staat stellen om de doelstellingen van de Klimaatovereenkomst van Parijs te halen en zal helpen bij het aanpassen van de SDG's aan de plaatselijke situatie, aangezien de verwezenlijking ervan in nauwe samenwerking met de regionale en lokale overheden gebeurt. Investeren in mensen zal een kernprioriteit vormen met het **toekomstige Europees Sociaal Fonds (ESF+)**, dat bijdraagt aan de uitvoering van de Europese pijler van sociale rechten, met een voorgesteld budget van 101 miljard EUR.
- Een voorstel om essentiële strategische investeringen te stimuleren door middel van een nieuw, volledig geïntegreerd investeringsfonds, **InvestEU**, dat cruciaal zal zijn voor de toekomstige welvaart van Europa en zijn leiderschap wat de SDG's betreft. Met een bijdrage van 15,2 miljard EUR uit de EU-begroting zal InvestEU naar verwachting meer dan 650 miljard EUR mobiliseren aan bijkomende investeringen in heel Europa.
- Een **vereenvoudigd en gemoderniseerd gemeenschappelijk landbouwbeleid**, met een totale begroting van 365 miljard EUR, om te zorgen voor toegang tot veilige, hoogwaardige, betaalbare, voedzame en gevarieerde voeding voor de 500 miljoen consumenten in de EU. In het nieuwe gemeenschappelijk landbouwbeleid zal meer nadruk worden gelegd op het milieu en het klimaat. Alle landbouwers die areaal- en diergebonden subsidies ontvangen, zullen moeten voldoen aan een reeks eisen betreffende klimaatverandering, het water, de bodem, biodiversiteit en landschappen, alsook de volksgezondheid, de gezondheid van planten en de gezondheid en het welzijn van dieren.
- Een versterkt **milieuprogramma LIFE**, met een begroting van 5,5 miljard EUR, voor projecten ter ondersteuning van maatregelen op het gebied van milieu en klimaat, met inbegrip van een nieuw venster voor steun voor de transitie naar schone energie.
- Er wordt voorgesteld om de begroting voor het toekomstige **Erasmusprogramma** te verdubbelen tot 30 miljard EUR teneinde meer Europese burgers in staat te stellen in het buitenland te studeren, een opleiding te volgen, als vrijwilliger te werken en beroepservaring op te doen.
- Het **programma "Connecting Europe Facility"** voor de periode 2021-2027 heeft als doel een slimme, duurzame, inclusieve, veilige en beveiligde infrastructuur te ontwikkelen in de vervoers-, energie- en digitale

sector, met een voorgestelde begroting van 42,3 miljard EUR. Er zullen synergieën tussen de drie sectoren worden bevorderd en de investeringen zullen worden gestroomlijnd, met coherente subsidiabiliteitscriteria en zichtbaarheid van de pijplijn. Ten minste **60 % van de financiering** afkomstig van het programma "Connecting Europe Facility" zal bijdragen aan klimaatactie.

- De digitale transformatie is een belangrijke motor van de transitie naar een koolstofarme, circulaire economie en samenleving die nodig is om de SDG's te behalen. Hiertoe zal het voorgestelde **programma "Digitaal Europa"** dienen, met een begroting van 9,2 miljard EUR, bijvoorbeeld door het aanbieden van grootschalige capaciteiten op het gebied van high-performance computing en kunstmatige intelligentie te ondersteunen. Dit zal nieuwe kansen bieden voor de duurzame ontwikkeling, en met name voor de vermindering van de CO₂-emissies.
- Een vereenvoudigd en meer gericht **Europees Fonds voor maritieme zaken en visserij**, met een totale begroting van 6,14 miljard EUR, ter ondersteuning van het gemeenschappelijk visserijbeleid, het maritiem beleid van de EU en de internationale verbintenissen van de EU op het gebied van oceaangovernance, in het bijzonder in het kader van de Agenda 2030 voor duurzame ontwikkeling van de Verenigde Naties.

De belangrijkste initiatieven van de Commissie-Juncker in verband met de SDG's

GEEN ARMOEDE

- Europese pijler van sociale rechten, sociaal scorebord
- Versterkt Europees Semester voor de coördinatie van het economisch en sociaal beleid
- Aanbeveling over langdurige werkloosheid
- Aanbeveling over de toegang tot sociale bescherming voor iedereen
- EU-kader voor de nationale strategieën voor integratie van de Roma
- [Europese toegankelijkheidsakte](#)
- Actieplan om de loonkloof tussen vrouwen en mannen aan te pakken
- Strategische aanpak van weerbaarheid in het externe optreden van de EU
- Europese consensus inzake ontwikkeling
- Actieplan over het [kader van Sendai](#) voor rampenrisicovermindering 2015-2030
- Herzien Europees nabuurschapsbeleid en EU-uitbreidingsstrategie, strategie voor de Westelijke Balkan
- Strategie "handel voor iedereen"
- Herziene strategie "hulp voor handel"

GEEN HONGER

- Gemeenschappelijk landbouwbeleid
- Gemeenschappelijk visserijbeleid
- Actieplan voor de circulaire economie
- Multistakeholderplatform voor voedselverlies en voedselverspilling
- Regels voor biologische landbouw
- Initiatief "FOOD 2030" voor de ontwikkeling van een coherente onderzoeks- en innovatieagenda voor duurzame voedsel- en voedingssystemen
- Een duurzame bio-economie voor Europa: Versterking van de verbinding tussen economie, samenleving en milieu
- Europese consensus inzake ontwikkeling
- Herzien Europees nabuurschapsbeleid en EU-uitbreidingsstrategie, strategie voor de Westelijke Balkan
- Taskforce voor het Afrikaanse platteland
- Strategie "handel voor iedereen"

GOEDE GEZONDHEID EN WELZIJN

- Europese pijler van sociale rechten, sociaal scorebord
- Gezondheids situatie in de EU - verslagleggingscyclus
- Digitale transformatie van gezondheidszorg en zorg: betere gezondheidszorg en zorg verstrekken aan meer burgers op betere en doeltreffende wijze.
- "Eén gezondheid"-actieplan tegen antimicrobiële resistentie
- Actualisering van de regels betreffende kankerverwekkende en mutagene stoffen
- EU-samenwerking op het gebied van ziekten die door vaccinatie kunnen worden voorkomen
- Stuurgroep gezondheidsbevordering, ziektepreventie en beheer van niet-overdraagbare ziekten
- Nieuwe regels betreffende medische hulpmiddelen
- Handhaving van de EU-luchtvervuilingsnormen en -maatregelen om de nationale, regionale en lokale actoren te helpen bij de bestrijding van luchtvervuiling
- Een schone planeet voor iedereen, de langetermijnvisie voor een bloeiende, moderne, concurrerende en klimaatneutrale economie tegen 2050
- Strategisch actieplan inzake verkeersveiligheid
- Europese consensus inzake ontwikkeling
- Onderzoekspartnerschap met Afrika tegen hiv/aids, tuberculose en andere infectieziekten
- Herzien Europees nabuurschapsbeleid en EU-uitbreidingsstrategie, strategie voor de Westelijke Balkan
- Strategie "handel voor iedereen"

KWALITEIT- SONDERWIJS

- Europese pijler van sociale rechten, sociaal scorebord
- Europese onderwijsruimte tegen 2025
- Nieuwe EU-agenda voor het hoger onderwijs
- Nieuwe agenda voor vaardigheden voor Europa
- Strategie voor jongeren 2019-2027
- Actieplan voor digitaal onderwijs
- Aanbevelingen inzake hoogwaardige voor- en vroegschoolse educatie en zorg; automatische wederzijdse erkenning van diploma's en leerperiodes in het buitenland; verbetering van het onderwijzen en leren van talen; Europees kader voor hoogwaardige en doeltreffende leerlingplaatsen; sleutelcompetenties voor een leven lang leren, en bijscholingstrajecten: nieuwe mogelijkheden voor volwassenen.
- Versterkt Europees Semester voor de coördinatie van het economisch en sociaal beleid
- EU-maatregelen voor onderwijs in noodsituaties en aanhoudende crises
- Europese consensus inzake ontwikkeling
- Herzien Europees nabuurschapsbeleid en EU-uitbreidingsstrategie, strategie voor de Westelijke Balkan
- Nieuwe "alliantie tussen Afrika en Europa"

GENDERGELIJKHEID

- [Strategisch engagement voor gendergelijkheid 2016-2019](#)
- Pakket inzake het evenwicht tussen werk en privéleven
- Actieplan om de loonkloof tussen vrouwen en mannen aan te pakken
- Europese pijler van sociale rechten, sociaal scorebord
- Versterkt Europees Semester voor de coördinatie van het economisch en sociaal beleid
- "Vrouwen in het vervoer"
- Actieplan voor gendergelijkheid en empowerment van vrouwen in de externe betrekkingen
- Europese consensus inzake ontwikkeling
- Wereldwijd bondgenootschap: Spotlight-initiatief van de EU en VN inzake het uitbannen van alle vormen van geweld tegen vrouwen en meisjes
- Herzien Europees nabuurschapsbeleid en EU-uitbreidingsstrategie, strategie voor de Westelijke Balkan
- Strategie "handel voor iedereen"

SCHOON WATER EN SANITAIR

- Voorstel voor herziene regelgeving inzake drinkwater
- Voorstel inzake minimumvereisten voor het hergebruik van water
- Europese consensus inzake ontwikkeling
- Herzien Europees nabuurschapsbeleid en EU-uitbreidingsstrategie, strategie voor de Westelijke Balkan
- Integrale strategie voor het buitenlands en veiligheidsbeleid van de EU

BETAALBARE EN DUURZAME ENERGIE

- Strategie voor een energie-unie
- Pakketten "Europa in beweging"
- Pakket "schone energie voor alle Europeanen"
- Een schone planeet voor iedereen, de langetermijnvisie voor een bloeiende, moderne, concurrerende en klimaatneutrale economie tegen 2050
- Klimaat- en energiekader 2030
- Grootchalig initiatief in het kader van Horizon 2020 in verband met de digitale transformatie in de industriesector door middel van het internet der dingen
- Strategisch plan voor energietechnologie
- Europese alliantie voor batterijen
- Mission Innovation
- Steun voor steenkoolregio's in transitie
- Waarnemingspost voor energiearmoede
- Initiatief "Schone energie voor de eilanden van de EU"
- Cohesiebeleid
- Actieplan inzake duurzame financiering
- Lage-emissiestrategie
- Europese consensus inzake ontwikkeling
- Strategie "Afrika van energie voorzien"
- Europees en Wereldwijd burgemeestersconvenant voor klimaat en energie
- Herzien Europees nabuurschapsbeleid en EU-uitbreidingsstrategie, strategie voor de Westelijke Balkan
- Integrale strategie voor het buitenlands en veiligheidsbeleid van de EU

WAARDIG WERK EN ECONOMISCHE GROEI

- Investeringsplan voor Europa/"plan Juncker"
- Europese pijler van sociale rechten, sociaal scorebord
- Versterkt Europees Semester voor de coördinatie van het economisch en sociaal beleid
- Vernieuwde strategie voor het EU-industriebeleid
- Nieuwe agenda voor onderzoek en innovatie en Horizon 2020-programma
- Cohesiebeleid
- Regels inzake transparante en voorspelbare arbeidsvoorwaarden
- Actualisering van de regels inzake de terbeschikkingstelling van werknemers
- Voorstel tot oprichting van een Europese arbeidsautoriteit
- Actualisering van de regels betreffende kankerverwekkende en mutagene stoffen
- Aanbeveling over de toegang tot sociale bescherming voor iedereen
- Aanbeveling over langdurige werkloosheid
- Een schone planeet voor iedereen, de langetermijnvisie voor een bloeiende, moderne, concurrerende en klimaatneutrale economie tegen 2050
- Actieplan voor de circulaire economie
- Plan voor externe investeringen, met inbegrip van het Europees Fonds voor duurzame ontwikkeling
- Europese consensus inzake ontwikkeling
- Herzien Europees nabuurschapsbeleid en EU-uitbreidingsstrategie, strategie voor de Westelijke Balkan
- Strategie "handel voor iedereen"
- Herzien strategie "hulp voor handel"
- Integrale strategie voor het buitenlands en veiligheidsbeleid van de EU
- Nieuwe "alliantie tussen Afrika en Europa"

INDUSTRIE, INNOVATIE EN INFRASTRUCTUUR

- Vernieuwde strategie voor het EU-industriebeleid en lijst van kritieke grondstoffen
- Rondetafelconferentie op hoog niveau "Industrie 2030"
- Actieplan voor de circulaire economie
- Een schone planeet voor iedereen, de langetermijnvisie voor een bloeiende, moderne, concurrerende en klimaatneutrale economie tegen 2050
- Nieuwe agenda voor onderzoek en innovatie en programma "Horizon 2020", met inbegrip van een uitgebreid aandachtsgebied met betrekking tot de digitalisering van het Europese bedrijfsleven
- Cohesiebeleid
- Strategie voor een digitale eengemaakte markt
- Actieplan inzake duurzame financiering
- Pakket "schone energie voor alle Europeanen"
- Waarnemingspost voor energiearmoede
- Uitvoering van de strategie voor maatschappelijk verantwoord ondernemen
- Pakketten "Europa in beweging"
- "Vrouwen in het vervoer"
- Connecting Europe Facility
- European Processor Initiative
- Strategie voor emissiearme mobiliteit
- Europees plan voor externe investeringen
- Europese consensus inzake ontwikkeling
- Herzien Europees nabuurschapsbeleid en EU-uitbreidingsstrategie, strategie voor de Westelijke Balkan
- Strategie "handel voor iedereen"
- Nieuwe "alliantie tussen Afrika en Europa"

ONGELIJKHEID VERMINDEREN

- Europese pijler van sociale rechten, sociaal scorebord
- Versterkt Europees Semester voor de coördinatie van het economisch en sociaal beleid
- Europese toegankelijkheidsakte
- Aanbeveling over de toegang tot sociale bescherming voor iedereen
- Pakket inzake het evenwicht tussen werk en privéleven
- Regels inzake transparante en voorspelbare arbeidsvoorwaarden in de gehele EU
- Cohesiebeleid
- EU-kader voor de nationale strategieën voor integratie van de Roma
- Europese migratieagenda
- EU-actieplan inzake mensenrechten en democratie 2015-2019
- Europese consensus inzake ontwikkeling
- Herzien Europees nabuurschapsbeleid en EU-uitbreidingsstrategie, strategie voor de Westelijke Balkan
- Strategie "handel voor iedereen"
- Integrale strategie voor het buitenlands en veiligheidsbeleid van de EU

DUURZAME STEDEN EN GEMEENSCHAPPEN

- Stedelijke agenda voor de EU
- Strategie voor een emissiearme mobiliteit
- Europese pijler van sociale rechten, sociaal scorebord
- Nieuwe agenda voor onderzoek en innovatie en programma "Horizon 2020", met inbegrip van een uitgebreid aandachtsgebied met betrekking tot de digitalisering van het Europese bedrijfsleven in Slimme steden en gemeenschappen
- Gezamenlijke mededeling over veerkracht
- Cohesiebeleid
- Een schone planeet voor iedereen, de langetermijnvisie voor een bloeiende, moderne, concurrerende en klimaatneutrale economie tegen 2050
- Actieplan voor de circulaire economie
- Europees en Wereldwijd burgemeestersconvenant voor klimaat en energie
- Versterking van het EU-rampenbeheer (rescEU) en herzien EU-mechanisme voor civiele bescherming
- Actieplan over het [kader van Sendai](#) voor rampenrisicovermindering 2015-2030
- Europese consensus inzake ontwikkeling
- Herzien Europees nabuurschapsbeleid en EU-uitbreidingsstrategie, strategie voor de Westelijke Balkan
- EU-stedenprijs voor eerlijke en ethische handel

VERANTWOORDE CONSUMPTIE EN PRODUCTIE

- Actieplan voor de circulaire economie, met inbegrip van een kader voor toezicht en het Europees Stakeholderplatform voor de circulaire economie
- Een schone planeet voor iedereen, de langetermijnvisie voor een bloeiende, moderne, concurrerende en klimaatneutrale economie tegen 2050
- Multistakeholderplatform voor voedselverlies en voedselverspilling
- Nieuwe EU-regels over afval, met inbegrip van maatregelen inzake voedselverlies en voedselverspilling
- EU-strategie voor kunststoffen
- Grootschalig initiatief in het kader van Horizon 2020 in verband met de digitale en duurzame transformatie van de agrovoedingsector
- Een duurzame bio-economie voor Europa: versterking van de verbinding tussen economie, samenleving en milieu
- Werkplan inzake ecologisch ontwerp en energie-etikettering
- Europese agenda voor de deeleconomie
- Uitvoering van de strategie voor maatschappelijk verantwoord ondernemen
- Regels inzake conflictmineralen
- Europese consensus inzake ontwikkeling
- Herzien Europees nabuurschapsbeleid en EU-uitbreidingsstrategie, strategie voor de Westelijke Balkan
- Strategie "handel voor iedereen"

KLIMAATACTIE

- Inwerkingtreding Klimaatovereenkomst van Parijs
- Een schone planeet voor iedereen, de langetermijnvisie voor een bloeiende, moderne, concurrerende en klimaatneutrale economie tegen 2050
- Klimaat- en energiekader 2030
- Vernieuwd EU-emissiehandelssysteem
- Pakket "schone energie voor alle Europeanen"
- Pakketten "Europa in beweging"
- Strategie voor emissiearme mobiliteit
- Actieplan voor de circulaire economie
- Agenda voor oceaangovernance
- Lijst van kritieke grondstoffen
- Europees en Wereldwijd burgemeestersconvenant voor klimaat en energie
- Versterking van het EU-rampenbeheer (rescEU) en herzien EU-mechanisme voor civiele bescherming
- [Actieplan over het kader van Sendai voor rampenrisicovermindering 2015-2030](#)
- Europese consensus inzake ontwikkeling
- Herzien Europees nabuurschapsbeleid en EU-uitbreidingsstrategie, strategie voor de Westelijke Balkan
- Strategie "handel voor iedereen"
- Integrale strategie voor het buitenlands en veiligheidsbeleid van de EU

LEVEN IN HET WATER

- EU-strategie voor kunststoffen
- Agenda voor internationale oceaangovernance
- EU-strategie voor blauwe groei
- Nieuwe regels inzake het duurzame beheer van externe vissersvloeden
- Voorstel voor de herziening van de visserijcontroleregeling van de EU
- Bestrijding van illegale, ongemelde en ongereguleerde visserij
- Een schone planeet voor iedereen, de langetermijnvisie voor een bloeiende, moderne, concurrerende en klimaatneutrale economie tegen 2050
- Europese consensus inzake ontwikkeling
- Herzien Europees nabuurschapsbeleid en EU-uitbreidingsstrategie, strategie voor de Westelijke Balkan
- Strategie "handel voor iedereen"
- Integrale strategie voor het buitenlands en veiligheidsbeleid van de EU

LEVEN OP HET LAND

- Actieplan voor de natuur, de mensen en de economie
- EU-initiatief inzake bestuivers
- Nieuwe regels betreffende invasieve uitheemse soorten
- Nieuwe regels betreffende biologische landbouw
- EU-actieplan tegen de illegale handel in wilde dieren en planten
- Een schone planeet voor iedereen, de langetermijnvisie voor een bloeiende, moderne, concurrerende en klimaatneutrale economie tegen 2050
- Europese consensus inzake ontwikkeling
- Herzien Europees nabuurschapsbeleid en EU-uitbreidingsstrategie, strategie voor de Westelijke Balkan
- Strategie "handel voor iedereen"

VREDE, JUSTITIE EN STERKE PUBLIEKE DIENSTEN

- Integrale strategie voor het buitenlands en veiligheidsbeleid van de EU
- Europese consensus inzake ontwikkeling
- Strategie "handel voor iedereen"
- Herzien Europees nabuurschapsbeleid en EU-uitbreidingsstrategie, strategie voor de Westelijke Balkan
- Nieuwe "alliantie tussen Afrika en Europa"
- Europese veiligheidsagenda
- Actieplan voor de bescherming van openbare ruimten
- Maatregelen ter bestrijding van illegale online-inhoud
- EU-actieplan inzake mensenrechten en democratie
- Uitvoering van de strategie voor maatschappelijk verantwoord ondernemen
- Europees Openbaar Ministerie
- Regels betreffende de bestrijding van witwassen en terrorismefinanciering
- Regels inzake belastingtransparantie en maatregelen ter bestrijding van belastingontwijking
- Versterkte regels inzake de procedurele rechten van verdachten en beklaagden
- Herziene regels inzake vuurwapens
- Maatregelen voor het waarborgen van vrije en eerlijke Europese verkiezingen
- Actieplan tegen desinformatie
- Versterkt Europees Semester voor de coördinatie van het economisch en sociaal beleid
- Een schone planeet voor iedereen, de langetermijnvisie voor een bloeiende, moderne, concurrerende en klimaatneutrale economie tegen 2050

PARTNERSCHAP OM DOELSTELLINGEN TE BEREIKEN

- EU-agenda voor betere regelgeving
- Multistakeholderplatform voor de uitvoering van de SDG's in de EU
- Initiatief "Volgende stappen voor een duurzame Europese toekomst"
- Jaarlijks monitoringverslag over de vorderingen van de EU bij de verwezenlijking van de SDG's
- Europese pijler van sociale rechten
- EU-platform voor gezondheidsbeleid
- Europees Solidariteitskorps
- Een nieuwe start voor de sociale dialoog
- Initiatief "Meer innen – beter besteden"
- Actieplan inzake duurzame financiering
- Europees plan voor externe investeringen en bijbehorend Europees Fonds voor duurzame ontwikkeling
- Lijst van kritieke grondstoffen
- Een schone planeet voor iedereen, de langetermijnvisie voor een bloeiende, moderne, concurrerende en klimaatneutrale economie tegen 2050
- Internationale samenwerking tussen steden
- Initiatief "Slimme financiering voor slimme gebouwen"
- Versterkt Europees Semester voor de coördinatie van het economisch en sociaal beleid
- Europese consensus inzake ontwikkeling
- Herzien Europees nabuurschapsbeleid en EU-uitbreidingsstrategie, strategie voor de Westelijke Balkan
- Strategie "handel voor iedereen"
- Herziene strategie "hulp voor handel"
- Integrale strategie voor het buitenlands en veiligheidsbeleid van de EU

